

Eva Katrušáková – Béres Judit:

Minden cseh olvas a gyermekeknek

Az információs társadalom korában, amikor a hagyományos könyvolvasás tekintetében sokan a vészharangokat kongatják, azt gondolhatnánk, hogy a korábbiaktól eltérő hangsúlyokkal vetődik föl a legifjabb generációk olvasóvá nevelésének kérdése (lásd pl. online olvasás, elektronikus tartalomfogyasztás, számítógépes és online játékok eluralkodása). Ez csak részben igaz. A valóság az, hogy a technicizált világ digitális bennszülött gyermekeinek az életében is a szülői, a családi jó példának, a kommunikáció, a közös tevékenykedés és élmény fejlesztő erejének jut a kulcsszerep. Erre a felismerésre épül az a cseh program, amely a kisgyermekes családok kultúrájának, mindennapos életének természetes részévé kívánja tenni a gyermekeknek szóló, napi rendszerességgel történő olvasást.

A cseh program az *All of Europe Reads to Kids* (egész Európa olvas a gyermekeknek) projektbe kapcsolódik, amely több éve kelet-európai, kisgyermekes családokat megcélzó olvasásnépszerűsítő kezdeményezéseket fog össze, s a nemzeti programok tapasztalatcseréjének közös platformja kíván lenni. Ide tartozik a minden részt vevő nemzet esetében hasonló (pl. minden cseh olvas a gyerekeknek) elnevezésű cseh *Celé Česko čte dětem*, lengyel *ABCXXI – Czyta Polska czyta dzieciom*, litván *Visa Lietuva skaito vaikams*, szlovák *Celé Slovensko Číta Detom* és ukrán *Вся Україна читає дітям* program. E jórészt civil alapokra épülő kezdeményezések közös vonása, hogy egy egyszerűen nagyszerű üzenetre felfűzött gondolatmenettel szólítják meg a kisgyermekes szülőket. Az üzenet lényege, hogy az óvodákkal és az iskolákkal együttműködve a családok, a szülők is sokat tehetnek a legkisebbek érzelmi és intellektuális fejlesztéséért, olvasásra, könyv- és könyvtárhasználatra neveléséért. Ehhez nem kell több, mint napi rendszerességgel 20 perc, amikor a szülő hangosan felolvas gyermekének.

Az említett európai programok között vezető szerepet tölt be a családi írás- és olvasásfejlesztés cseh programja, a *Celé Česko čte dětem*. A kétezres évek elején végzett cseh olvasáskutatások eredményei szerint a kisgyermekes könyvekhez való viszonyára és olvasóvá válására döntő hatással van, ha mindennapjaiknak szerves és rendszeres része a szülői hangos olvasás. A hangos olvasás hallgatása fontos nevelési és fejlesztő eszköz,

az ember intellektuális és érzelmi fejlődésének egyik alapja, s elengedhetetlen a mai világ információdömpingjében a releváns információk kiszűréséhez, az információs műveltséghez, a kritikai gondolkodáshoz is. Ez ösztönözte Eva Katrušákovát, a cseh program alapítóját és igazgatóját arra, hogy megpróbálja megnyerni a cseh kisgyermekes szülők együttműködését.

Eva Katrušáková 2006-ban kötelezte el magát a nonprofit szektornak, ekkor alapította meg a *Celé Česko čte dětem* elnevezésű projektet. A közvetlen inspiráció külföldről érkezett, amikor a lengyel nagykövet felesége, I. Koźmińska amerikai példa alapján, Jim Trelease munkásságát követve elindította saját hangos olvasást népszerűsítő kampányát 2001-ben. A kampány végső téjé valójában persze nem pusztán az olvasóvá nevelés, hanem annál sokkal több: annak a felismerése, hogy a szülő a hangos olvasás által is képes jelentős pozitív hatást gyakorolni a gyermek érzelmi fejlődésére, egészséges személyiségének kialakulására. A cseh program hasonló filozófiával indult útjára, s jellemző saját arculata is hamar kialakult. A projektet megálmodó Eva Katrušáková az irodalomgazdag családi környezet pozitív hatását és a családok közös idejét szétziláló modern világban az közös családi élmények, az együtt töltött idő fontosságát kívánta hangsúlyozni.

A 2016-ban immáron tizedik születésnapját ünneplő cseh program céljai a későbbiekben sem változtak: minél többekhez el kell jutni, minél több cseh szülőt meg kell nyerni a gyerekeknek szóló rendszeres otthoni hangos olvasás gyakorlatának. A projekt több mint harminc alprogramot indított útjára, pl. *Moje první kniha* (Első könyvem), *Klub škol, které čtou* (Olvasó iskolák), *Klub školek, které čtou* (Olvasó óvodák), *Babička do školky* (Óvodai nagyi), és hagyománnyá vált a gyerekeknek szóló olvasás hete is. Mára az alapítón kívül egy kisebb team és több nemzeti koordinátor dolgozik a projektben, több nemzeti irodát is fenntartva. További részletekért érdemes tanulmányozni a program weboldalát.¹

Nem kétséges, hogy ehhez a cseh programhoz, ahogy az említett európai összefogáshoz is érdemes csatlakoznia Magyarországnak. A kapcsolatfelvétel első lépéseit már meg is tette a Magyar Olvasástársaság, ennek eredményeképpen született írásunk.

Napi 20 perc közös olvasás – ennyit megtehetünk gyermekünk fejlődéséért!

JEGYZET

1. <http://celeceskoctedetem.cz/>